

Երկրակեղևի կառուցվածքի հիմնական գծերը. Երկրակեղևի մորֆոլոգիական գլխավոր բաղադրիչներն են՝ ցամաքազանգվածները (միջին բարձրությունը՝ 850 մ) և ենթաօվկիանոսային տափարակները (միջին խորությունը՝ 4000 մ):

Ցամաքազանգվածների գլխավոր ստրուկտուրաներն են՝ պլատֆորմները և գեոսինկլինալները: Պլատֆորմները քառանկյանը մոտ եզրագծով և տափակ, ալիքավոր մակերևույթով սալաբեկորներ են (մինչև մի քանի հզ. կմ լայնքով), որոնք գրավում են մայր ցամաքների 2/3-ը: Դրանց կտրվածքի վերին մասը չծալքավորված նստվածքային շերտախմբեր են, որոնց տակ գտնվում է ծալքավորված, գրանիտացված և ինտրուզիվներով հատված հիմքը: Պլատֆորմների ներքին գլխավոր ստրուկտուրաներ են՝ ա ն տ ե կ լ ի գ ն եր ը, ս ի ն ե կ լ ի գ ն եր ը, ա վ լ ա կ ո գ ե ն ն եր ը, ռ ի ֆ տ ա յ ի ն գ ո տ ի ն եր ը, վ ա հ ա ն ն եր ը և ե գ ռ ա յ ի ն ի ջ վ ա ծ ք ն եր ը:

Գեոսինկլինալները նեղ, գալարուն գոտիների ձևով դասավորված են պլատֆորմների միջև կամ նրանց եզրերում և, ի տարբերություն պլատֆորմների, դրսևորվում են որպես երկրակեղևի խոշոր դեֆորմացիաների ու ծալքավոր լեռնակազմության, ակտիվ հրաբխականության ու խորքային մագմատիզմի, մետամորֆիզմի, բարձր սեյսմիկության, գրավիտացիոն մեծ անոմալիաների, ուժգին դենուդացման, ակուսուլյացման և հանքագոյացման մարզեր: Գեոսինկլինալային մարզերի գլխավոր ստրուկտուրաներն են՝ մ ե գ ա ն տ ի կ լ ի ն ո թ ի ու մ ն եր ը, ն եր ք ի ն գ ա ն գ վ ա ծ ն եր ը, մ ի ջ լ ե ո ն ա յ ի ն ու ն ա խ ա լ ե ո ն ա յ ի ն ի ջ վ ա ծ ք ն եր ը:

Օվկիանոսային մարզերի գլխավոր ստրուկտուրաներն են՝ օվկիանոսային պլատֆորմները (թալասոկրատոնները), ներօվկիանոսային լեռնաշղթաները (գեոռիֆտոգենալները), ռիֆտային իջվածք-

ների սկզբնավորման զոնաները՝ Ներատլանտյան, Արևելախաղաղօվկիանոսյան, Արևելահնդօվկիանոսյան և շուրջօվկիանոսային անդունդները (տեկտոգեններ), որոնք հայտնի են նաև որպես Վենինգ-Մեյնեցի բացասական գրավիտացիոն անոմալիաների գոտիներ, Հեսսի տեկտոգեններ կամ Բենյոֆի զոնաներ՝ 7—11 կմ խորությամբ (Ճավայի, Մարիանյան, Տոնգայի, Ֆիլիպինյան, Մինդանաոյի, Ճապոնական, Կուրիլյան, Ալեուքյան, Գվատեմալայի): Ըստ նորագույն գլոբալ տեկտոնիկայի հիպոթեզի, երկրակեղևը ներօվկիանոսային լեռնաշղթաների երկարությամբ ռիֆտային զոնաներով խրզվում է, և նրա հանդիպակաց սալաբեկորները, միմյանցից հեռանալով, խորասուզվում են պատյանի մեջ, հալվում և առաջացնում են լիթոգեն մագմա: Երկրակեղևի կառուցվածքի ու դինամիկայի մեջ կարևոր դեր են խաղում նաև խորքային խզման զոնաները, որոնք, հավանաբար, թափանցում են պատյանի մեջ մինչև 700—750 կմ խորությունները: